

Mladi, vjera i razlučivanje

Prema Sinodi 2018. — obilježja „nepotpunog“ dokumenta

*Diego Fares**

Dana 13. siječnja 2017. predstavljen je Pripravni dokument sljedeće Sinode biskupa o temi *Mladi, vjera i razlučivanje zvanja*,¹ koja će se održati u listopadu 2018. godine.

Pred nama je obnoviteljski dokument koji se može pokazati vrlo korisnim tijekom razdoblja propitkivanja Naroda Božjega. Jednostavnost sheme — uvod, tri dijela koja primjenjuju metodu „vidjeti–prosuditi–djelovati“ i upitnik — otkriva se kao plod zrele razlučivanja, a ne kao razvoj idealnog apstraktnog modela. Dokument se od svojih prvih redaka nudi kao „nepotpun“ i predlaže kao „karta“ za sinodalni put. Posebice predlaže konkretan lik, onaj sv. Ivana, mladog evanđelista, kao uzor iskustva zvanja.

U svojem „vodiču za čitanje“ uputit ćemo na neke ključne točke na kojima je dobro zadržati se i »promisliti da bi se izvukla korist«, te na druge kojima je — prema naputku samog Dokumenta — moguće pridonijeti kakvim prinosom.

Dijalog i pratnja

Upućivanjem Dokumenta i Papina pisma mladima² počelo je razdoblje propitkivanja Naroda Božjega. Papa Franjo kaže mladima: »Htio sam da vi budete u središtu pozornosti jer vas nosim u srcu«, te ih potiče: »poduzmete put razlučivanja kako biste otkrili Božji plan o vašem životu«.

Svrha je upitnika na kraju dokumenta skupiti informacije o uvjetima današnje mladeži u različitim životnim okolnostima. Nije riječ o apstraktnoj, nego o zauzetoj i svjedočkoj informaciji, koja nastoji uključiti same mlade i one koji s njima rade, kako se ističe u uvodnoj analizi dokumenta, da bi se tako prikladno izradio *Instrumentum laboris* (Radni materijal) za Sinodu.

* Diego Fares, pisac za *La Civiltà Cattolica* — Članak je tiskan 16. rujna 2017. u *La Civiltà Cattolica*, 168 (4014), 449–462. Prijevod s talijanskoga: p. Vatroslav Halambek, SI.

1 O tom dokumentu usp. također: G. Cucci, *Prema XV. Sinodi biskupa: Mladi, vjera i razlučivanje zvanja*, *Civ. Catt.* 2 (2017), str. 380–389.

2 Ta dva teksta mogu se naći na Web stranici posvećenoj Sinodi: www.vatican.va/roman_curia/synod/index_it.htm/

Dokument je sročen prema dvostrukom vidiku dijaloga i pratnje. Znakovito je da je već uvod složen dijaloški i da su prve riječi upravo od Gospodina Isusa, koji izravno govori i kao svoj predstavlja plan sreće za sve, bez razlike: »To sam vam rekao da moja radost bude u vama i da radost vaša bude potpuna« (Iv 15, 11). Stavljajući na prvo mjesto Gospodina koji govori, Crkva ulazi u dijalog s mladima ne samo kao „učiteljica“ koja poučava, nego i kao „učenica“, kao Crkva koja će »preko mladih, [...] moći zamijetiti Gospodinov glas koji odzvanja i danas« (Dok., Uvod).

Stav i govor Crkve u tekstu, kad dijalogizira s mladima, jednak je nekome koji prati onoga koji razlučuje vlastito zvanje.³ Uloga je »duhovnoga vođe da upućuje osobu prema Gospodinu i pripravlja teren za susret s Njim (usp. Iv 3, 29–30)« (Dok. II, 4). Crkva kao institucija zauzima stav onoga koji si postavlja pitanje kako dobro pratiti mlade. I potiče ih da i oni sa svoje strane budu protagonisti vlastitoga zvanja i vlastite sudbine, preuzimajući i obvezu same Crkve kojoj su pozvani služiti.

U tom završnom traženju razlučivanja volje Božje različiti su stavovi i naglasci. Postoji *poticajan* stav, koji proizlazi iz Gospodinovih izazova i namijenjen je svima. Dokument pak samom sebi prisvaja *naredbeni* stav, a pitanja konstruktivne kritike pruža Crkvi kao „pastirici“ i učiteljici (usp. Dok. III, 1); no kad se izravno obraća mladima, stav je uglavnom *priznanja* i vrednovanja, *poticaja* i utjehe, *poziva* i *želje* da ih sluša.

Papa Franjo i mladi

Znamo dobro da papa Franjo pozorno sluša Božji narod, a posebice mlade. Dovoljno je promatrati ga kad pravi bilješke o svjedočenjima onih koji sudjeluju na susretu s njim te kako, na susretima, često ostavlja pisani govor da bi doista ušao u živi dijalog s nazočnim ljudima.

U razgovorima s mladima uočavamo već neke naznake onoga što bi mogla biti iduća Sinoda. Možemo, primjerice, promotriti ono molitveno bdijenje u Svetoj Mariji Velikoj 8. travnja 2017. godine. Ako se već opaža svježina Sinode koja nastoji biti »svih mladih i za sve mlade« — a ne samo onih koji vjeruju — toliko je više znakovito ono što Papa veli: »Na Sinodi čitava Crkva želi slušati mlade: što misle, što osjećaju, što žele, što kritiziraju i zbog čega se kaju.«⁴ U pismu je papa Franjo napisao mladima: »Dajte da se čuje vaš krik. Pustite da on odzvanja u zajednicama i omogućite mu da dospije do pastira.« Mladi često viču. Prihvatiti njihovu viku i dati im poslanje da se to čuje na crti je onog famoznog »bučite« iz Rio de Janeira, što se spaja s drugim pozivom — mirnijim — da »govore s bakama i djedovima«.

3 Zvanje se predstavlja kao „Gospodinov poziv“: »Dodite i vidite« (Dok., Uvod). Razlučivanje se provodi »u dijalogu s Gospodinom i u osluškivanju glasa Duha« (Dok. II, 2), s »budnošću nad uputama kojima Gospodin poblize objašnjava i određuje zvanje« (Dok. II, 3).

4 Papa Franjo, *Govor na molitvenom bdijenju u pripravi za Međunarodni dan mladeži*, 8. travnja 2017.

Sa svojih »četiri puta dvadeset« godina papa Franjo vrlo dobro komunicira s onima koji imaju samo dvadeset. Kad je bio mladi magister novaka i isusovački provincijal, središnje je mjesto njegova pastoralnog rada bilo ono što se tiče mladih i zvanja.⁵ Između mnogih stvari koje mladi cijene — »gleda te u oči«, »pušta da si napravi *selfie*«, »govori o konkretnim stvarima« — jedna je osobito znakovita: papa Franjo »ne recitira naučeno«. Mladi to izražavaju na više načina: »ne uzmiče«, »nije krut (doslovno: zagipsan)«, »živi ono što propovijeda«, »izlaže se dijalogu i neugodnim pitanjima«, »sluša te s istinskim zanimanjem«.

Paradoksalno, ali upravo je to ono što netko — tko doista nije mlad duhom — prigovara: »Ne ponaša se kao Papa (sic!)«, »desakralizira papinstvo«, »previše govori«...

Koncilski „pozitivni pogled“ na mlade

Ne zlorabeći opća mjesta, poput onoga da se mladima govori da su nada čovječanstva, ili da im se nudi beskrajni popis svih zala i opasnosti koje im prijete, Koncilski dokument daje pozitivan pogled na mlade i promatra ih kao zrele osobe. *Koncilska poruka* mladima veli: Crkva »se nada da ćete naći takvu snagu i takvu radost te ne ćete biti napastovani da podlegnete, poput nekih od vaših prethodnika, zavodljivosti egoističkih i uživalačkih filozofija, kao ni beznada i nihilizma«. Taj kritički pogled prema odraslima i pun pouzdanja u mlade možda je ponešto izgubio na svježini u ovih pedeset godina kad su ponovno prevladali govori intonirani moralistički, pred kojima mnogi mladi zatvaraju uši.

Osim činjenice da im se ne dopušta da budu cijenjени, ono što ih najviše udaljuje nastojanje je da se „discipliniraju“. Postoje podmukli načini za to: ponuditi apstraktne ideale, davati mnoge moralističke savjete, iznositi dijagnoze i sustavno upozoravati na opasnosti... Dokument, naprotiv, nudi konkretne ideale — biblijske uzore mladih, poput Samuela, Jeremije, Ivana, Djevice Marije –, pita mlade za savjet i vrjednuje njihovu proročku sposobnost i smjelost za rizik i zauzetost.

Priznati mnoštvenost mladenačkih svjetova

Dokument je složen tako da slijedi korake razlučivanja zvanja: zacrtava si da njegovo „vidjeti“ bude i priznanje, da njegovo „prosuditi“ ne bude ono apstrak-

5 Ovo su naslovi triju predavanja mladog provincijala Bergoglia na kraju sedamdesetih godina: *Nuestra misión ante la necesidad de vocaciones; Nuestra misión como provincia frente a las futuras vocaciones; Nuestra misión ante las nuevas vocaciones*. Usp. J. M. Bergoglio, *Meditaciones para religiosos*, Basauri, Mensajero, 2014, str. 22–42. Talijansko izdanje: *Nel cuore di ogni padre*, Milano, Rizzoli, 2014, str. 13–34. Naslovi su sljedeći: *Gettare il seme* („Sijati“); *Padri messi alla prova* („Očevi na kušnji“); *Farsi custodi dell’eredità* („Biti čuvari baštine“).

6 Usp. C. Jácome, *La sencillez del Papa Francisco marca los corazones de los jóvenes*. URL: <https://dildenoticias.com> (25.05.2015.)

7 Drugi vatikanski koncil, *Poruka mladima*, 7. prosinca 1965.

tnih sudova, nego razlučivanja onoga što Gospodin govori Crkvi u ovom vremenu, a njegovi prijedlozi za djelovanje da budu upravo prijedlozi, a ne naredbe.

U tekstu se zapaža nazočnost velikih tema pape Franje, kao i točaka u kojima se opaža dijalog između subjekta (Crkva) koja „prati“ drugi subjekt (mladi) koji razlučuje.

Prvi dio — *Mladi u današnjem svijetu* — počinje tvrdnjom: »Postoji, ne samo jedan, nego mnoštvenost mladenačkih svjetova.«⁸ Tako različiti mladi susreću se sa zajedničkim sadržajima: brzi procesi promjene, multikulturalnost, traženje identiteta i pripadanja, kao i iskreni likovi u koje se mogu pouzdati. Sve su to sadržaji o kojima je papa Franjo često govorio. U tom Pripravnom dokumentu moguće je uočiti kako drugi postupno usvajaju njegovu misao i kako je ona nazočna već od zamisli skore Sinode.

»Tamo gdje jesu«: egzistencijalna dimenzija

Uočimo ponajprije egzistencijalnu dimenziju izlazeći i prateći mlade »tamo gdje jesu«, jednako onako kako Papa poziva prihvatiti obitelji »kakve jesu«. Analiza »današnjega svijeta« teži prema tomu da »dadne konkretnu osnovicu etičkom i duhovnom putu« koji vodi prema provedbi razlučivanja zvanja te ga omogućuje.⁹ Apostolska pobudnica *Amoris laetitia* (AL) daje odgovor na izneseni izazov roditeljima (i pastirima), da »shvate ‘gdje’ su doista djeca na svojem putu. Gdje je stvarno njihova duša« (AL 261). Taj je *gdje* „egzistencijalan“: riječ je o tome da se shvati gdje se mladi smještaju s motrišta uvjerenja, težnji, želja i njihovih životnih planova (usp. *Isto*).

Kao što su misionari često dolazili na novo područje bez knjiga i bez kršćanskih znakova, da bi započeli hod s narodom dotične zemlje, usklađujući se s njegovom kulturom, jednako bi tako lagana imala biti prtljaga onoga tko želi dospjeti u svijet novih naraštaja: »Pratiti mlade zahtijeva izaći iz vlastitih gotovih obrazaca, susrećući ih tamo gdje jesu, prilagođujući se njihovu vremenu i njihovu ritmu« (Dok. III, 1).

Egzistencijalni pogled koji nastoji preobraziti se u konkretno pastoralno djelo omogućava da se vidi smjer koji valja uvijek imati pred očima: inkulturacija nije samo, da se tako rekne, „prostorno“ pitanje, nego „generacijsko“. To mu daje posebno dramatičnu važnost. Nije problem, primjerice, što se još nije moglo dospjeti do kineske kulture, kao da je „kultura“ uvijek tamo ukotvljena, geografski smještena: stvar je u tome što se gube čitavi naraštaji dok se raspravlja o apstraktnim pitanjima, te k njima ne stiže „krštenje“, shvaćeno kao besplatno i potpuno uranjanje u Očevu ljubav koji nas je stvorio, u ljubav Sina koji je dao život za nas i u ljubav Duha Svetoga, pokretaču i davaocu svakog života i svake kulture. Stoga, kad Papa govori „svim mladima“, njegov je stav „krsni“, a to znači »onoga tko je

8 Mogu se uočiti razlike, među mnogima: generacijska, zemljopisna, povijesno–kulturalna i razlike između muškog i ženskog roda u svakoj kulturi.

9 Papa Franjo, *Enciklika Laudato si'*, br. 15.

pozvan da bi učinio sve da svi prime potpuni i bezuvjetni dar« i koji je osnovica za svaki daljnji napredak i dozrijevanje u vjeri.

Samo jedan savjet: riskirati

Pred privremenošću odluka, što obilježava današnji svijet i mladež, Papin je napatuk: »Riskiraj!« »‘Kako možemo probuditi veličinu i smjelost izborā golemog daha, poleta srca, da se suočimo s odgojnim i afektivnim izazovima?’ Rekao sam toliko puta riječ: riskiraj! Riskiraj! Tko ne riskira ne hoda. ‘Ali ako se varam?’ Blagoslovljen budi Bog! Pogriješit ćeš više, ako ostaneš nepomičan« (Dok. I, 3).¹⁰

To može izgledati iznenađujuće, ali je upravo vlastitost pedagogije pape Franje da ne ponizi mlade zbog njihovih ograničenosti tamo gdje su ranjiviji (primjerice u svladavanju strasti) i, s druge strane, da bude zahtjevan i smion u onome gdje je njihova snaga: staviti sve u igru za ideal.¹¹

Vjera, razlučivanje, zvanje

Želeći izabrati neku evandeosku sliku koja bi osvijetlila ponudu zvanja, mogli bismo se pozvati ne na onu uobičajenu o „ribolovu“, nego na onu o sjemenu: sjeme koje sijač sije po svemu tlu, sjeme koje raste samo i sjeme o kojem se valja brinuti dok ne dozrije, a da se ne požurimo iskorijeniti kukolj.

Na istoj crti nadahnjujuća je i usporedba o gospodaru koji poziva radnike u svoj vinograd te plaća posljednje kao i prve. Kao što sijač izlazi sijati po svakom tlu, a gospodar vinograda želi da svi rade u vinogradu, želja je Crkve da »susretne, prati, brine se za svakog mladog ne isključivši nikoga« (Dok. I, 1) i da im dadne sredstva koja bi im pomogla u »dozrijevanju svijesti i autentične slobode« (Dok. Uvod), da bi mogli razlučiti svoje zvanje.

No, u Dokumentu se ne polazi od problema potrebe za svećeničkim i redovničkim zvanjima, nego se »pitanje zvanja univerzalizira«. ¹² Razlučivanje zvanja predstavlja se kao »progresivni proces unutrašnjega razlučivanja i dozrijevanja u vjeri« (*Isto*) i koji se odnosi na sve kršćane. To je način na koji »poziv na ljubav za svakoga poprima konkretni oblik u svagdašnjem životu preko mnogih izabiranja koja tvore životno stanje (brak, zaređeni službenik, posvećeni život itd.), posao, način socijalnoga i političkoga zauzimanja, životni stil, uporaba vremena i novca, itd.« (*Isto*).

Razlučivanje se ne promatra kao neki točno određeni čin, nego kao trajni način življenja „duhovnog života“ koji nastoji biti poučljiv poticajima Duha. Odatle

10 Papa Franjo, *Govor prigodom posjeta Svetoga Oca Vili Nazaret*, 18. lipnja 2016.

11 Usp. D. Fares, Odgajati djecu prema „Amoris laetitia“. *Civ. Catt.* 2 (2016), str. 363–368.

12 Usp. H. Rojas, Invitación a repensar el discernimiento vocacional. *Mensaje*, ožujak–travanj 2017, str. 24–27.

i natuknica o tri rođenja — naravno, krsno i duhovno — o kojem govori Istočna Crkva. U razlučivanju kao »rođenju u duhu« (Dok. II, 3) slažu se stara tradicija i suvremena karizmatična iskustva. Poslanje je pastira čuvati i podržavati slobode koje se još stvaraju, prema slici sv. Josipa, koji je pomagao Isusu da raste i dozrijeva na ljudskoj razini (usp. Dok. II, Uvod).¹³

Radosna svijest naše vjere i zvanja

Vjera se u Dokumentu promatra ne kao puko razumsko pristajanje uz dogmatske izričaje, neko više kao »udioništvo u načinu Isusova pogleda (usp. *Lumen fidei*, 18)« i kao njezino širenje u »konkretnim i iskrenim životnim izborima« (Dok. II, 1). Prostor tog slušanja i dijaloga je savjest, »najskrovitija jezgra i svetište čovjeka, gdje je on sam s Bogom, čiji glas odzvanja u njegovoj nutрини (*Gaudium et spes*, 16)« (*Isto*).

U tom odjeljku o vjeri razabiru se dva uvjerenja. Prvo je da je savjest nezamjenjiva sastavnica moralnog vrjednovanja, drugo je da sloboda nikad posve ne gubi radikalnu sposobnost da prepozna dobro i da ga ostvari. To uvjerenje potvrđuje pozitivnost naše vjere, protiv one napasti koju Dominique Bertrand naziva »nesretna savjest«,¹⁴ odnosno »odbacivanje onoga što nas čini nesretnima«. Ta napast uvijek vreba u Crkvi te se očituje u načinu iznošenja sadržaja mnogih propovjednika i mnogih dokumenata, i to je jedna od stvari koje najviše plaše i udaljuje mlade.

S tim se u vezi Dokument ovako izražava: »Ako je poziv na radost ljubavi temeljni zov koji Bog stavlja u srce svakog mladog čovjeka da bi njegov život mogao donositi plod, zajedno je i vjera dar odozgor i odgovor na to da se osjećaju izabrani i ljubljени« (*Isto*).

Dar razlučivanja

Može biti korisno zaustaviti se na tri točke koje Dokument preuzima iz Apostolske pobudnice *Evangelii gaudium*, br. 51. U njoj zapravo papa Franjo rabi tri glagola da bi opisao put razlučivanja: *prepoznati, tumačiti i izabrati*.¹⁵

Prepoznati. »Prepoznati zahtijeva učiniti da na vidjelo dođe to emotivno bogatstvo te imenovati ta nagnuća a da se ne osude. Zahtijeva također uočiti 'gušt' koji ostavljaju, to jest sklad odnosno nesklad između onoga što doživljavam i onoga što je najdublje u meni (Dok. II, 2).

Glagolom *prepoznati* Papa izražava svoj pozitivan pogled na stvarnost. Imati smjelosti za promatranje svega toga što se osjeća, bez straha, bitno je da bi se

13 Usp. Papa Franjo, *Homilija na Misi početka Petrova služenja*, 19. ožujka 2013.

14 Usp. D. Bertrand, *Contro la „coscienza infelice“ nel cristianesimo: Ireneo, Ilario, Cesario. Civ. Catt.*, 2 (2017), str. 29–41.

15 Usp. D. Fares, *Aiuti per crescere nella capacità di discernere. Civ. Catt.*, 1 (2017), str. 377–389.

potom moglo to tumačiti i dobro izabrati. Imati smjelosti prepoznati što se osjeća bitno je za uspjeh i dozrijevanje. »Za ljudsko biće nije uvijek lako prepoznati konkretni oblik one radosti kojoj ga Bog zove i kojoj njegova želja teži« (Dok. II, 1). Valja posegnuti za sredstvima prepoznavanja Gospodinova poziva na radost ljubavi i izabrati odgovor tomu« (Dok. II, 4).

Prepoznavanje zahtijeva »osobno iskustvo« (*Isto*). Stoga će biti nužna pratnja mjerodavnih osoba. Mladi traže bliske, vjerodostojne, iskrene i časne osobe, koje bi im pomogle da »prepoznaju ograničenosti, a da ih ne otežaju osudom« (Dok. I, 2). Istodobno prepoznavanje prelazi u djelo: sudjelovati u konkretnim aktivnostima služenja »prigoda je prepoznavanja identiteta« (*Isto*). Uzor *prepoznavanja* je apostol Ivan koji će »prepoznati Uskrsnuloga« (Dok. Uvod).

Tako je sav Dokument sročena na temelju prepoznavanja: »Prepoznajemo neko obostrano obuhvaćanje između pastora mladih i pastora zvanja, a ipak svjesni razlika« (Dok. III, Uvod).

Tema o mladima mogla bi izgledati kao da se u sjenu stavlja svećenička i redovnička formacija. Ipak, zahvaljujući načinu na koji je papa Franjo predložio da se s tim suočimo, obje se teme međusobno plodonosno jačaju.

Tumačiti. Nije dovoljno prepoznati to što se doživjelo, valja »to protumačiti«. Potrebno je »razumjeti na što Duh poziva preko onoga što pobuđuje«. Protumačiti tada ne znači samo „objasniti“ neki pojava u samom sebi, nego također otkriti njegovo duhovno „značenje“. U tumačenju koje razlučuje bitno je znati »kamo me vodi« neki pokret, a manje »odakle dolazi« i »što jest«.

Izvor nekog iskustva kadšto je složen. Ali valja se pitati — kakvo god ono bilo i odakle god dolazi — vodi li nas ono Kristu ili nas udaljuje od njega, u svjetlu evanđeoskih kriterija, pa je to plodan put. To je put koji zahtijeva vrijeme; koji nije bez napasti, sumnji i duhovne borbe, ali uvijek razbistri. Odatle je i važno da se suočavamo s Božjom Riječi. Ali i da se primi pomoć od nekoga tko nas prati i može nam dati neku potvrdu. Sav Dokument polazi od pitanja koje Crkva upravlja samoj sebi: kako pratiti mlade da bi prepoznali poziv, i kako im tražiti pomoć da iznadu učinkovitije načine za evangeliziranje? (usp. Dok., Uvod).

Podsjećamo na Bergogliov tekst o hermeneutici spoznaje sama sebe u kojoj se ima odgajati mladi novak i koji se može primijeniti na svakog mladog čovjeka: »Bilo koji problem ili ljudska pojava može se prihvatiti u *procesu nekog razjašnjavanja, nekog objašnjavanja*, jer bilo koja ljudska stvarnost 'sadrži u sebi neko imanentno valjano objašnjenje [...]'; čovjek ostvaruje svoju 'prevlast' nad stvarima u tom objašnjenju'.¹⁶ Ono se odvija s pomoću ljudskih sredstava, utječući se načinima koje je sam čovjek otkrio. 'Ali svaka životna stvarnost nosi *spasenjsko značenje*, a to je milost, te očituje prodor Boga u tu stvarnost.'¹⁷ Postoje, dakle, dvije dimenzije: imanentna (tumačenje činjenice) i transcendentna (značenje činjenice). Ne obzirati se na bilo koju od njih dovodi to shizofreničkih stavova: ili

16 Usp. Dokument studije Karipske i latinoameričke konfederacije redovnika i redovnica, *La vida según el Espíritu en las comunidades religiosas de Latinoamérica*, 1977, br. 115.

17 *Isto*.

do nestvarnoga spiritualizma ili do zatvorenoga imanentizma. Kadšto, zbog sugestija primljenih tijekom naše formacije, težimo prema bilo kojoj transcendenciji kao nečemu što je 'izvan' onoga što nas okružuje, poput neke vrste horizonta. Biblijska se misao vrlo razlikuje od toga: prava Božja transcendencija, prema Bibliji, jest *u samom srcu imanencije*,¹⁸ *povijesti*. Ipak, svaki put kad napreduje, proces imanentnoga osvjetljavanja, tumačenja, po sebi se sve više otvara transcendentnom značenju. [...] Nije riječ o tome da mu [mladomu] se daju 'tumačenja' ili da mu se nameću 'značenja', nego, ovdje potpuno vrijedi pripomena sv. Ignacija dana o vodi duhovnih vježbi: on ima biti poput tezulje, i neka pusti da onaj koji obavlja duhovne vježbe bude u izravnom saobraćaju sa svojim Gospodinom (usp. DV 15)«. ¹⁹

Kriterij *magis* („više“)²⁰ također je temeljni. Dokument pokazuje da tumačenje zahtijeva napor i ne može se zadovoljiti »legalističkom logikom o najmanje nužnom«, nego valja ići dalje. Kriterij je da, ako se želi dijalogizirati s mladima i doista ih pratiti, bitan je izbor najvažnijeg sadržaja u kojem je u igri njihov život. Govoriti s mladima o njihovu zvanju nije sadržaj među drugim sadržajima, nego sadržaj nad sadržajima. A smjestiti sadržaj razlučivanja svećeničkog ili redovničkog zvanja u okvir šireg dijaloga s mladima nije tek jedan od mogućih okvira, nego okvir nad okvirima.

Izabrati. Papa Franjo uvijek govori o „konkretnosti“. Izabrati znači konkretizirati. Znači i „riskirati“, a potom odgovornom zrelošću »preuzeti ono što se željelo i izabralo. Izbor je djelo autentične ljudske slobode i osobne odgovornosti. A budući da se ne može izbjeći izbor (u biti uvijek se izabire, od trenutka kad je život konkretan),²¹ dvije napasti valja izbjeći: onu da se odlučuje slušajući slijepu snagu poriva; i onu da se odlučuje bez osobnog i intimnog izbora, utječući se apstraktnoj legalnosti za koju je odgovoran netko „drugi“ apstraktan.

Taj prijelaz onda na poticanje osobnih odluka čini se da nekoga može prestrašiti. Tada je temeljno pitanje subjekt. Dokument tvrdi: »Dugo vremena tijekom povijesti temeljne životne odluke nisu donosili oni kojih se to ticalo« (Dok. II.).

18 Izraz je to Dietricha Bonhoeffera.

19 J. M. Bergoglio, *Reflexiones espirituales sobre la vida apostólica*, Buenos Aires, Diego de Torres, 1987. Navedeno prema talijanskom izdanju *La croce e la pace*, Bologna, EMI, 2014, str. 32–34.

20 O tom „više“ Bergoglio je govorio: »*Magis* [...] ima sposobnost da si možemo posvijestiti različite duhove koji djeluju u nama [...]. 'Općenito, koliko bude viši cilj za koji se kao čovjek odluči za djelovanje, za vjeru, za ufanje i za ljubav da se tomu posveti svim svojim čuvstvenim i djelatnim silama, toliko će biti vjerojatnije da će mu se pokrenuti dobri i zli duhovi' (P. Favre, *Memorie spirituali*, br. 301–302). To je dobar način da se pomogne onima koji su kušani na prvi način, to jest na 'sjetkarenje'. [Osim toga] *magis* nikad nije, apstraktno dobar kriterij za izbor. To je radije 'ozračje', a ne apsolutni kriterij izbora. [...] To je odlična pomoć onima koji su napastovani na drugi način, to jest, na traženje 'kreativnosti' temeljene na nekom apstraktnom *magis* bez povijesnih označnica, bez inkulturacije« (J. M. Bergoglio, *Reflexiones espirituales sobre la vida apostólica*, nevedeno prema talijanskom izdanju: *Il desiderio allarga il cuore*, Bologna, EMI, 2014, str. 140).

21 »Nitko se ne može izuzeti od izbora, bilo da je riječ o izborima koje činimo ili o onima koje preuzimamo, bilo svjesni bilo nesvjesni. Svrha je razlučivanja zvanja u tome da se otkrije kako ih preobraziti u svjetlu vjere, postupnim koracima prema punini radosti kojoj smo svi pozvani« (Dok., Uvod).

Subjekt je svaka osoba koja djeluje u nepovredivu prostoru savjesti i nitko si ne može umišljati da se može zamijeniti (usp. AL 37). Izbor se potvrđuje u životu, »ne može ostati zarobljen u nekoj unutarnjosti koja riskira ostati virtualna ili u želji« (Dok. II.).

Dokument pokazuje ranjivost mladih u toj točki, jer oni »moraju izabrati«, a u biti i »izabiru«, no ne mogu računati na prikladnu pomoć u toj ključnoj životnoj dimenziji, budući da je današnji svijet fluidan te utječe na shvaćanje bilo kojeg izbora kao »reverzibilnog« (Dok. I, 3) i orijentirajući ga prema »narcisoidnom samoostvarenju«. Snažno je Papino nastojanje da »probudi veličinu i smjelost izbora punih pluća«. Stoga on savjetuje: »Riskiraj.« To znači: izaberi, pa i pod cijenu pogreške.

Crkva pratilica puta

O razlučivanju Dokument govori kao o dugom procesu, a ne o nekim „točnim činima“. Razlučivanje potvrđuje učinjen izbor, a to zahtijeva vrijeme: zahtijeva određi se i ostati usredotočen na sebe te računati na pomoć mudrog pratioca.

U odjeljku o pratnji i o idealnom profilu dobrog pratioca možemo prepoznati ulogu koje je Crkva svjesna da je ima s obzirom na mlade. »Na temelju razlučivanja možemo utvrditi tri uvjerenja« (koja su baza svake pratnje i koja ju čine zanosnim apostolskim sredstvom): 1) Božji Duh djeluje u srcu preko osjećaja i želja koje se povezuju s idejama, slikama i planovima. Osluškujući pomno, moguće je tumačiti te znakove. 2) Srce se obično nade slomljeno grijehom te različitim privlačnostima i pozivima, čak i protivnima. 3) Život zahtijeva da se donese odluka, jer se ne može ostati u nedovršenosti.

Ta tri uvjerenja imaju i posljedice. Prva je da se neizostavno »uporabe sredstva za raspoznavanje Gospodnjeg poziva na radost ljubavi i izabrati da joj se odgovori« (Dok II, 4). Druga je posljedica da onaj tko prati ne može biti samo neka teoretska osoba, nego mora imati osobno iskustvo da može tumačiti pokrete srca te prepoznati djelovanje Duha.

Tu Dokument daje idealni profil pratitelja²² navodeći pet evanđeoskih stvarnosti: »pogled pun ljubavi (poziv prvih učenika, usp. Iv 1, 35–51); pouzdana riječ (pouka u sinagogi u Kafarnaumu, usp. Lk 4, 32); sposobnost da „se učini bližnjim“ (priča o Dobrom Samaritancu, usp. Lk 10, 25–37); izbor da „hoda uz“ (učenici u Emausu, usp. Lk 24, 13–35); svjedočenje o autentičnosti, bez straha da se ide protiv najraširenijih predrasuda (pranje nogu na Posljednjoj večeri, usp. Iv 13, 1–20)«. Napokon, »u djelu praćenja mladih naraštaja Crkva prihvaća svoj poziv na suradnju u radosti mladih radije nego da bude gospodarica njihove vjere (usp. 2 Kor 1, 24)« (Dok. II, 4).

22 Razlikujući psihološku od duhovne pratnje: »Duhovni vođa upravlja osobu prema Gospodinu i pripravlja teren za susret s Njim (usp. Iv 3, 29–30)« (Dok. II, 4).

Od idealnog do konkretnog pastoralnog djelovanja

U trećem je dijelu Dokumenta riječ o »pastoralnom djelovanju«. Razmatra se izazov pastoralne brige i razlučivanja zvanja te se upućuje zahtjevno pitanje samoj Crkvi: »Što za nju znači pratiti mlade i prihvaćati poziv na radost Evanđelja?«

Tako se još konkretnije izražava profil onoga koji prati.

Na prvom mjestu, njegovo je djelovanje obilježeno trima glagolima: *izići* iz shema, odnosno dopustiti da protagonisti budu mladi; *gledati* mlade, zadržavati se s njima kao Isus; *zvati* mlade, probuditi im želju, predložiti im nova pitanja, ne propisivati im pravila koja bi se imala poštovati.

Na drugom mjestu, u apostolskom djelovanju važne su sastavnice subjekti koji su, s jedne strane, svi mladi bez iznimke, a, s druge, uvjerljivi likovi na koje se može pozvati: »Dobrodošli su ugledni vjernici s jakom osobnošću i ljudskošću, čvrste crkvene pripadnosti, očitih duhovnih kvaliteta, snažnog odgojnog zanosa i duboke sposobnosti razlučivanja.«

Na trećem mjestu, valja pratiti na mjestima, osobito gdje se odvija svakodnevni život i gdje postaju odrasli. Mjesta posebne prednosti ona su gdje su socijalno zauzeti, mjesta gdje se čuje vapaj zemljinih siromaha. Slušati i služiti siromašnima pomaže zadobivanju duhovnog iskustva i raspoznavanju vlastitog puta.

Napokon, praćenje vodi računa o sredstvima. Praćenje uključuje nalaženje pastoralnih izričaja, pa stoga valja biti svjestan poteškoća da se nadide razmak između crkvenih izričaja i izričaja mladih.